

Bevaring av verdifull natur

Møte med grunneierne – Knutshø og Drivdalen

30. mai 2024

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal

05.06.2024

Bevaring av verdifull natur

Foto: Steinar Johansen

- Bevaring av verdifull natur – supplerende vern
- Bevaring av verdifull natur - nasjonalpark
- Det skal være lokal aksept for utvidelse av nasjonalparker og landskapsvernområder og endring av verneform til nasjonalpark.
- Hvis det ikke er lokal aksept for å utrede mulighetene for vern vil vi i vår tilrådning til Miljødirektoratet fraråde å starte opp verneplanprosess for det aktuelle området.
 - Ingen endring av dagens vernegrenser, verneform og verneforskrift består

Bevaring av verdifull natur

Foto: Inge Hafstad

- Det vil bli gjennomført egne dialogmøter med grunneierne der kommunene er velkommen til å delta:
 - 30. mai - Oppdal
- Det er gjennomført åpent dialogmøte med nærings-, naturvern- og friluftslivsorganisasjoner regionalt/lokalt der samiske interesser, grunneiere og kommunene er velkommen:
 - 29. april - Oppdal

Bevaring av verdifull natur – prosess i 2024

Foto: Gøran Bolme

- Kommunen skal i første omgang ta stilling til om det skal åpnes opp for en prosess med sikte på utvidelse av landskapsvernområdene
 - Ja eller nei til å innhente kunnskap slik at eventuelle konsekvenser med utvidelse kan utredes
 - Kan fortsatt si nei til utvidelse etter at saken er utredet og har vært på offentlig høring
- Hvis det ikke er lokal aksept for utvidelse vil dagens vernegrenser og verneforskrift bli som i dag for landskapsvernområdene

Hvilke verneområder – prosess i 2024

Foto: Øyvind Leren

- Knutshø landskapsvernområde
- Drivdalen landskapsvernområde
- Trollheimen landskapsvernområde
 - Med utvidelser
- Innerdalen landskapsvernområde

Hvis det er lokal aksept for endring av verneform til nasjonalpark kan det være aktuelt å innlemme disse naturreservatene inn i nasjonalparken:

- Svartåmoen naturreservat
- Minilldalsmyrene naturreservat

Bevaring av verdifull natur - bakgrunn

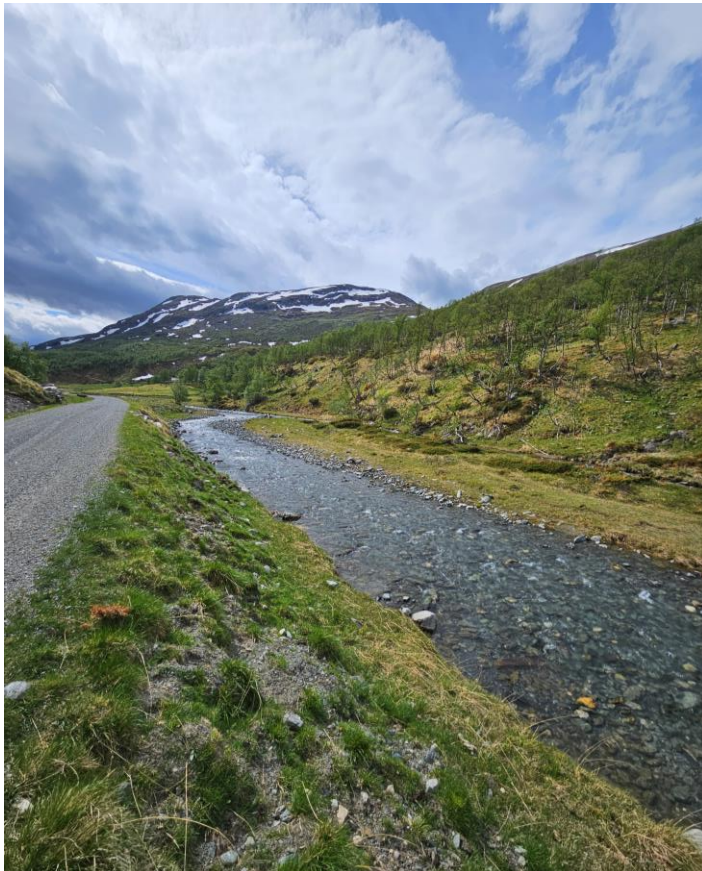
Foto: Steinar Johansen

Tidligere prosess

- Supplerende vern fase 1
 - Oppdrag til Statsforvalteren (Fylkesmannen) fra Miljødirektoratet i brev datert 30. oktober 2018
 - Identifisere konkrete områder som kan være aktuelle ut fra gitte kriterier
 - Omfatter alle verneformer, nye verneområder, utvidelse av eksisterende, omgjøring av verneform og mindre justeringer av vernegrensene
 - Frist til å levere bruttoliste var satt til 1. februar 2019
 - Områdene som foreslås skal bidra til å sikre truet natur
 - Skal i utgangspunktet ikke omfatte skog og marine områder

Knutshø og Drivdalen – bakgrunn for verneprosess

- 2009 - Ny naturmangfoldlov
- 2010 - Evaluering av områdevern NINA Rapport 535
- 2015 - Meld. St. 14 (2015–2016) Natur for livet
- 2019 – SF bruttoliste supplerende vern til Mdir
- 2019 – Mdir tilrådning nettoliste supplerende vern til KLD
- 2020 – KLD oppdrag supplerende vern til Mdir
- 2021 – Mdir oppdrag supplerende vern til SF
- 2022 – dd. Avklaring av lokal aksept i flere fylker
- 2024 – Oppstart avklaring Knutshø og Drivdalen

Bevaring av verdifull natur - bakgrunn

Foto: Hege Sæther Moen

- Tildelingsbrev 2024
 - 3.1.4.3.6 Avklare med berørte kommuner om det er lokal aksept for verneforslag og starte/videreføre verneplanprosesser for aktuelle områder for bevaring av verdifull natur i form av nasjonalparker
 - Frist 31. desember 2024
- Oppdraget tar utgangspunkt i de områdene som er med i Miljødirektoratets oversendelse til KLD 7. april 2021
 - Knutshø og Drivdalen landskapsvernområder
 - Trollheimen og Innerdalen landskapsvernområder

Bevaring av verdifull natur - nasjonalpark

- Avklare med berørte kommuner om det synes å være aksept for å forberede og gjennomføre videre prosess for vern av kandidatområdene i kategorien nasjonalpark. Dette inkluderer også foreslåtte omgjøringer fra landskapsvernområde til nasjonalpark.
 - Dette oppdraget omfatter ikke skog eller marine områder, som går i egne prosesser.
- Forberede og gjennomføre dialog med grunneier, naturvern- og friluftslivsorganisasjoner regionalt/lokalt og samiske interesser hvor det er relevant om muligheter og utfordringer knyttet til vern av kandidatområder i kategorien nasjonalpark. Dialogen med organisasjonene bør gjennomføres så tidlig som mulig, og bør være gjennomført før kommunene tar stilling til igangsetting av verneplanprosess.

Saksbehandlingsregler

- Rundskriv T-2/15, *Saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven*, fra Klima og miljødepartementet skal følges. Det samme gjelder konsultasjonsplikten overfor Sametinget og andre representanter for berørte samiske interesser i områder hvor det er relevant.

Rundskrivet sier blant annet:

- Forvaltningsloven gir alminnelige regler for saksbehandlingen ved vedtak om områdevern. Vedtak om områdevern regnes som forskrifter etter forvaltningsloven. Reglene om høring i Fvl. § 37 og de andre saksbehandlingsreglene i Fvl. kap. VII gjelder derfor for saksforberedelsen.

Lokal aksept – bærende for hele prosessen

Foto: Steinar Johansen

- KLD forutsetter lokal aksept for gjennomføring av verneprosesser i kategori nasjonalpark/landskapsvern
- Lokal aksept = kommunens aksept
 - Kommunestyret aweier hensyn til grunneiere, naturmangfold, kulturinteresser, friluftsliv, næringsliv m.m.
- Lokal aksept gjelder også for senere faser
 - Høring
 - Innspill til Mdir og KLD sin behandling

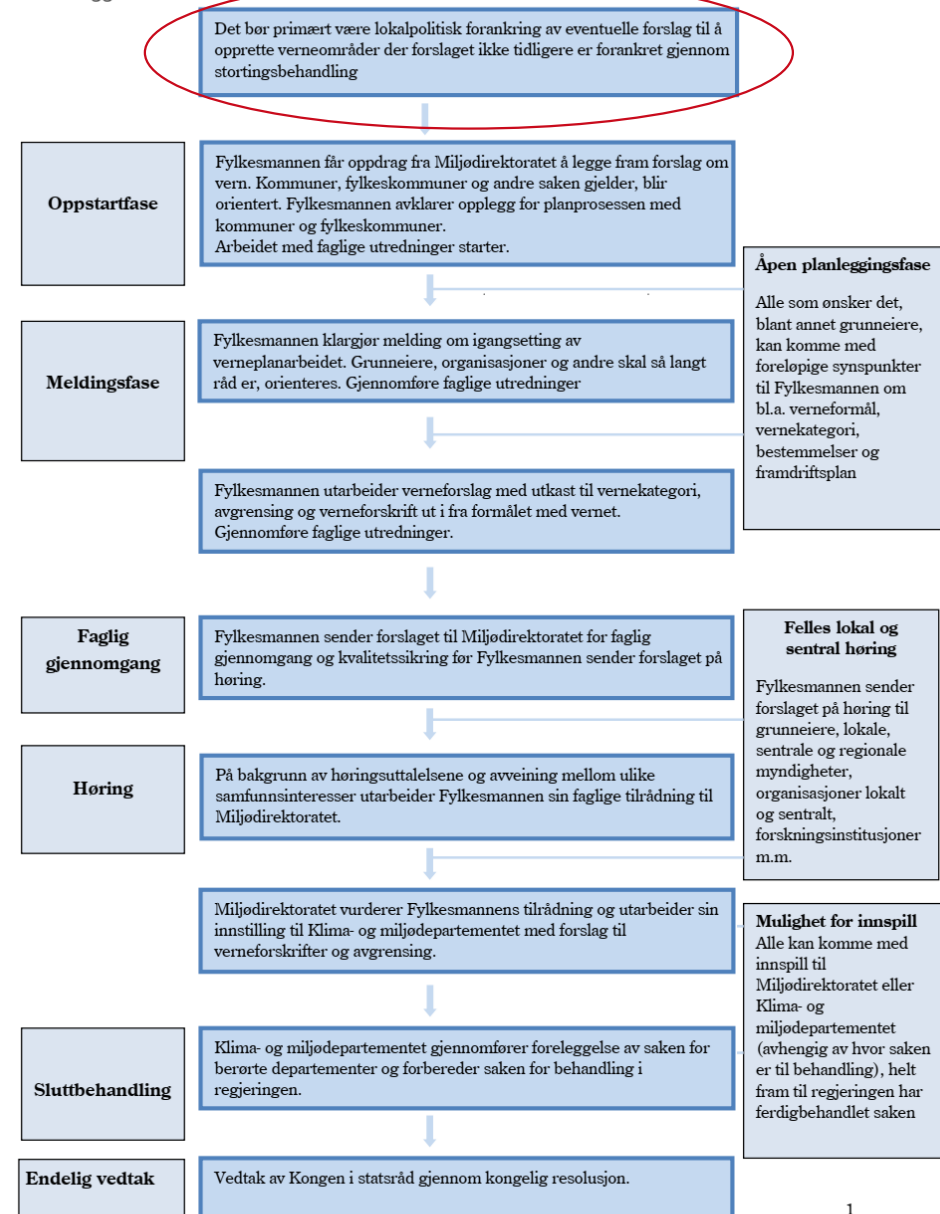
Saksbehandlingsregler

Rundskriv T-2/15, *Saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven*, fra Klima og miljødepartementet skal følges. Det samme gjelder konsultasjonsplikten overfor Sametinget og andre representanter for berørte samiske interesser i områder hvor det er relevant.

Rundskrivet sier blant annet:

- *Det bør primært være lokalpolitisk forankring av eventuelle forslag til å opprette verneområder der forslaget ikke tidligere er forankret gjennom stortingsbehandling.*
- I vårt oppdrag skal det være lokal aksept

Skjematisk framstilling av saksbehandlingsprosessen etter naturmangfoldloven §§ 41-43

Skjematisk framstilling av saksbehandlingsprosessen etter naturmangfoldloven §§ 41-43

Det bør primært være lokalpolitisk forankring av eventuelle forslag til å opprette verneområder der forslaget ikke tidligere er forankret gjennom stortingsbehandling

Oppstartfase

Fylkesmannen får oppdrag fra Miljødirektoratet å legge fram forslag om vern. Kommuner, fylkeskommuner og andre saken gjelder, blir orientert. Fylkesmannen avklarer opplegg for planprosessen med kommuner og fylkeskommuner. Arbeidet med faglige utredninger starter.

Åpen planleggingsfase
Alle som ønsker det, blant annet grunneiere, kan komme med foreløpige synspunkter til Fylkesmannen om bl.a. verneformål, vernekategori, bestemmelser og framdriftsplan

Meldingsfase

Fylkesmannen klargjør melding om igangsetting av verneplanarbeidet. Grunneiere, organisasjoner og andre skal så langt råd er, orienteres. Gjennomføre faglige utredninger

Fylkesmannen utarbeider verneforslag med utkast til vernekategori, avgrensing og verneforskrift ut i fra formålet med vernet. Gjennomføre faglige utredninger.

Faglig gjennomgang

Fylkesmannen sender forslaget til Miljødirektoratet for faglig gjennomgang og kvalitetssikring før Fylkesmannen sender forslaget på høring.

Felles lokal og sentral høring
Fylkesmannen sender forslaget på høring til grunneiere, lokale, sentrale og regionale myndigheter, organisasjoner lokalt og sentralt, forskningsinstitusjoner m.m.

Høring

På bakgrunn av høringsuttalelsene og avveining mellom ulike samfunnsinteresser utarbeider Fylkesmannen sin faglige tilrådning til Miljødirektoratet.

Miljødirektoratet vurderer Fylkesmannens tilrådning og utarbeider sin innstilling til Klima- og miljødepartementet med forslag til verneforskrifter og avgrensing.

Mulighet for innspill
Alle kan komme med innspill til Miljødirektoratet eller Klima- og miljødepartementet (avhengig av hvor saken er til behandling), helt fram til regjeringen har ferdigbehandlet saken

Sluttbehandling

Klima- og miljødepartementet gjennomfører foreleggelse av saken for berørte departementer og forbereder saken for behandling i regjeringen.

Endelig vedtak

Vedtak av Kongen i statsråd gjennom kongelig resolusjon.

Aksept

Medvirkning

Aksept

Aksept

Aksept

Skjema hentet fra rundskriv T-2/15, Saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven

Hvorfor Statsforvalteren og ikke nasjonalparkstyret?

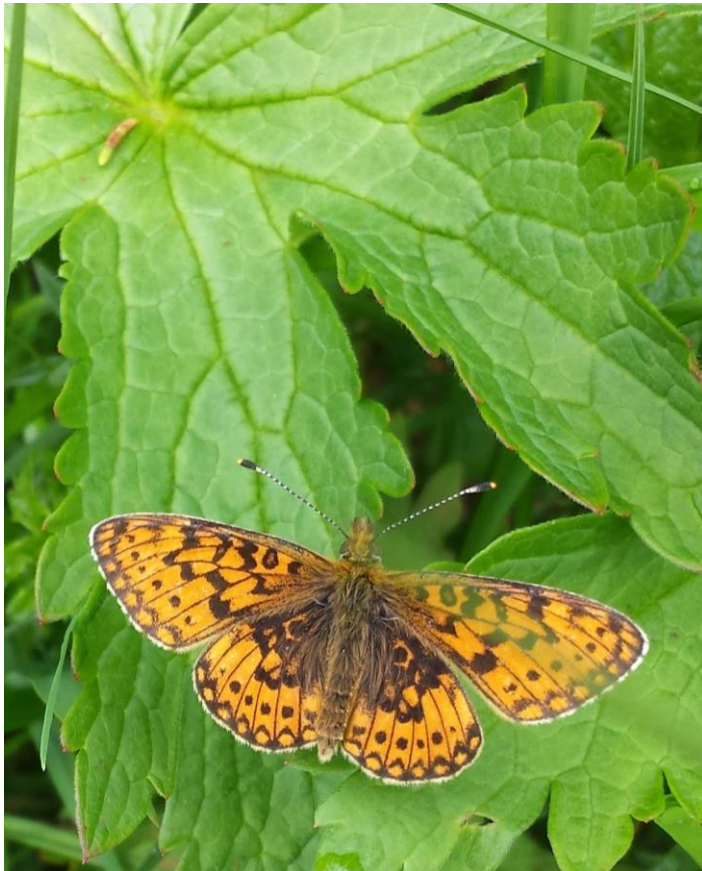

Foto: Inge Hafstad

- Rundskriv T-2/15 sier under kap. 1 om saksbehandlingsregler etter naturmangfoldloven at Statsforvalter, Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet er ansvarlige myndigheter for arbeidet med forberedelse av verneforslag etter naturmangfoldloven. Arbeidet skal skje i nært samarbeid med berørte kommuner.
- Statsforvalteren skal legge fram forslag til vern på bakgrunn av gjennomført høring; Miljødirektoratet skal gi sin faglige tilrådning til Klima- og miljødepartementet. Klima- og miljødepartementet forbereder saken for behandling i regjeringen og deretter for vedtak av Kongen i statsråd.
- Verneområdestyret holdes orientert underveis og får sin formelle rolle i forvaltningen når / om området vernes.

Aktuelle verneformer

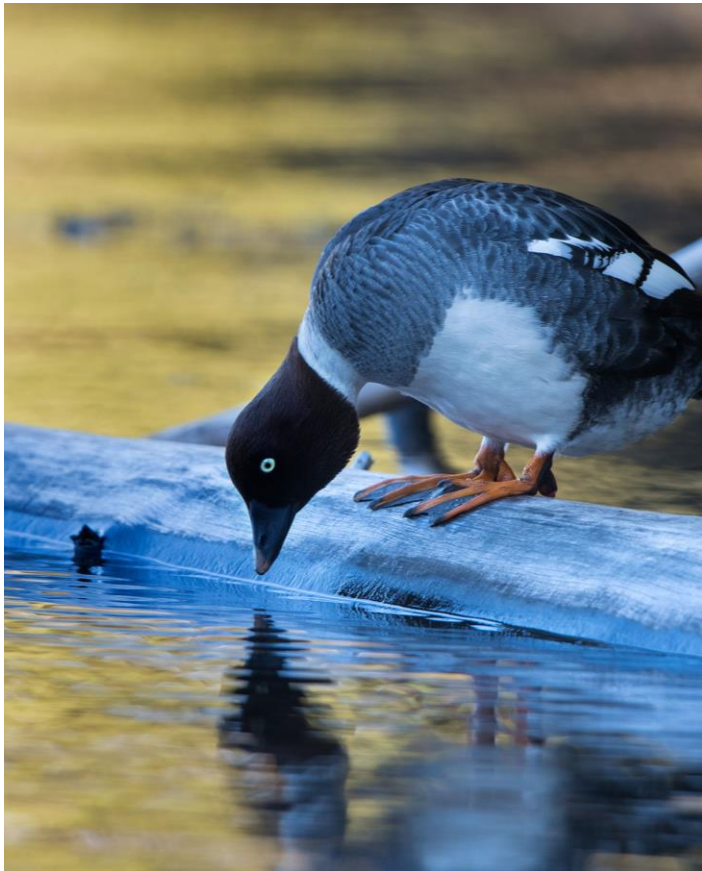

Foto: Kjartan Trana

- Landskapsvernområder som hjemles i naturmangfoldlovens § 36 som i første ledd sier; «*Som landskapsvernområde kan vernes natur- eller kulturlandskap av økologisk, kulturell eller opplevelsesmessig verdi, eller som er identitetsskapende. Til landskapet regnes også kulturminner som bidrar til landskapets egenart*».

Knutshø LVO og Drivdalen LVO – forslag utvidelser

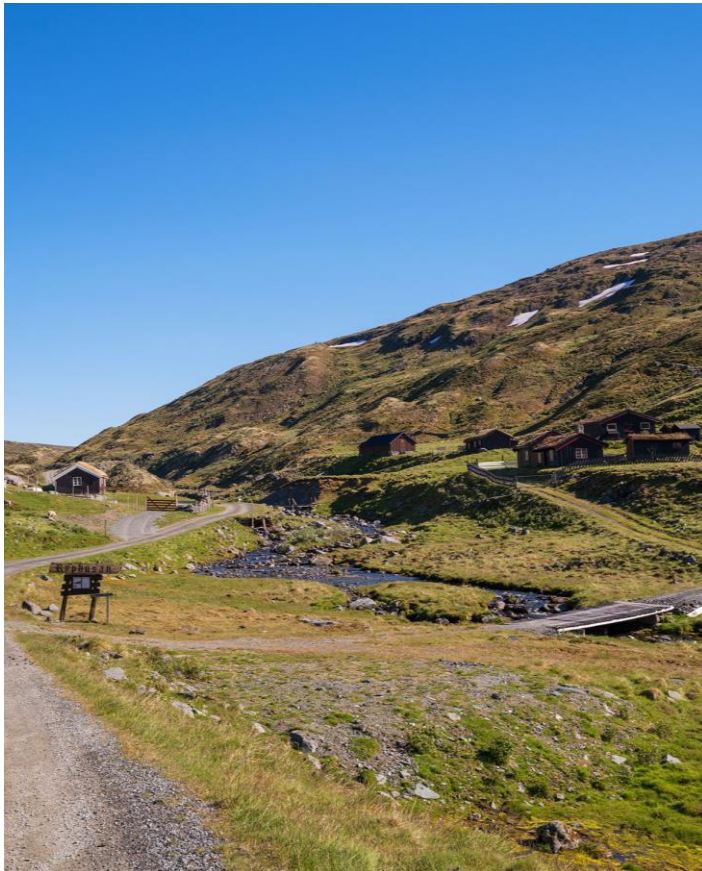

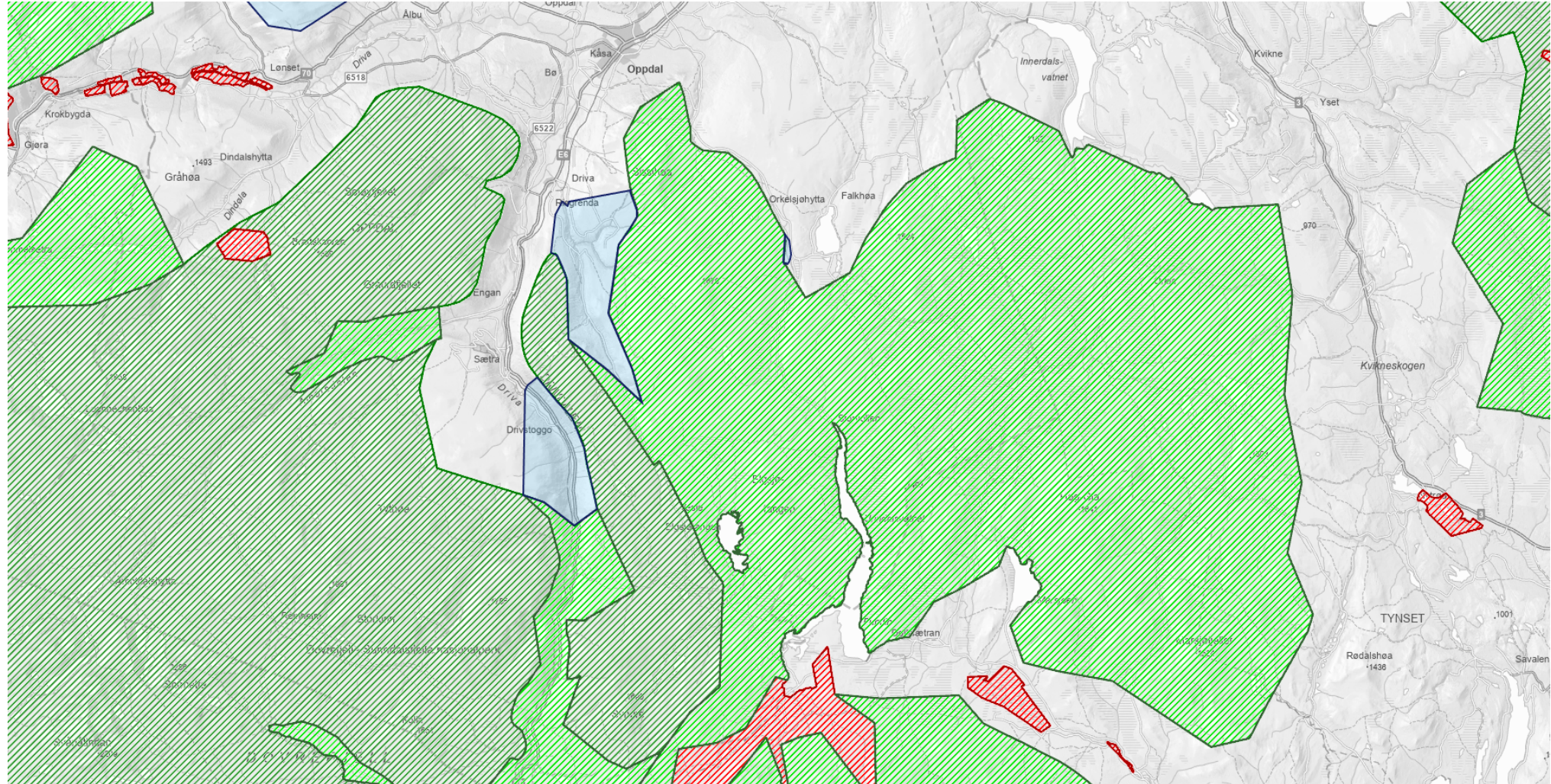
Foto: Steinar Johansen

Oppdal kommune vil også bli berørt av forslag om utvidelse av Knutshø LVO og Drivdalen LVO – tilsvarende prosess 2024

- Utvidelse av landskapsvernområder
 - Knutshø lvo
 - Vinstradalen (23390 daa) – alternativt som eget landskapsvernområde
 - Unndalssætrin (343 daa)
 - Drivdalen lvo
 - Drivstua (16416 daa)

Knutshø LVO og Drivdalen LVO – forslag utvidelse

Utvidelsesområdene

- Vinstradalen
 - Her er et nettverk av flere kulturbetinga naturtyper, som samlet gir et godt økologisk nettverk innenfor et ganske stort system.
- Unndalssætrin
 - Tilsvarende kvaliteter som Vinstradalen. En del av et nettverk av flere kulturbetinga naturtyper, som samlet gir et godt økologisk nettverk innenfor et ganske stort system.
- Drivstuggu
 - Tilsvarende kvaliteter som Vinstradalen. En del av et nettverk av flere kulturbetinga naturtyper, som samlet gir et godt økologisk nettverk innenfor et ganske stort system.

Trollheimen LVO og Innerdalen LVO - omgjøring til nasjonalpark?

Foto: Steinar Johansen

Trollheimen og Innerdalen – mange alternativer

- 0-alternativet er ingen endringer
 - Dagens vernegrenser, verneform og verneforskrift består
- Sammenslåing av hele eller deler av Trollheimen LVO og Innerdalen LVO til nasjonalpark
 - Endring av verneform uten utvidelse
 - Endring av verneform for deler av verneområdene
- Innlemmelse av naturreservatene Svartåmoen og Minilldalsmyrene?
 - Kun aktuelt hvis det er aktuelt å endre verneform fra landskapsvernområde til nasjonalpark

Bevaring av verdifull natur – prosess nå i 2024

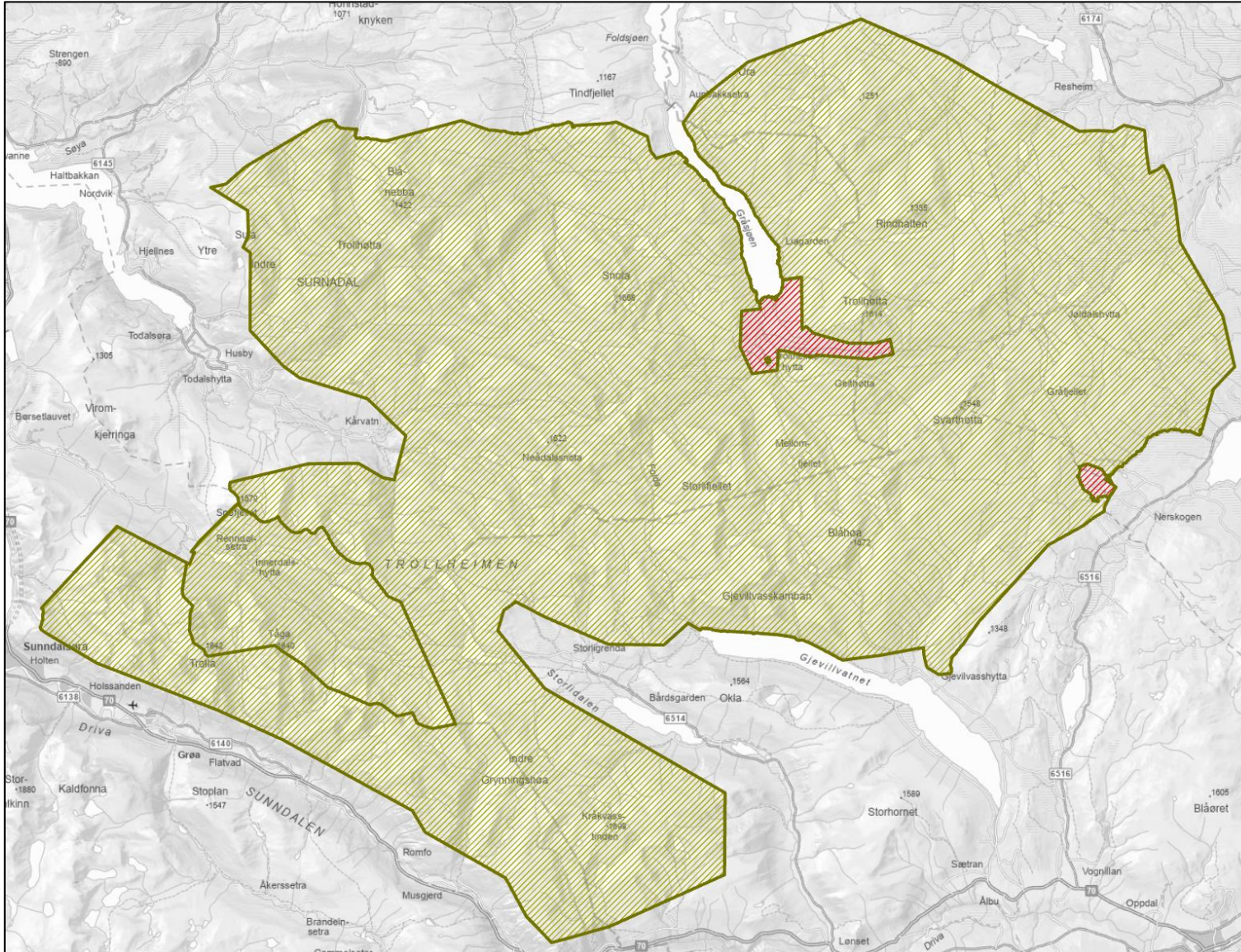

Trollheimen og Innerdalen - mange alternativer

- Sammenslåing av hele eller deler av Trollheimen LVO og Innerdalen LVO til nasjonalpark
 - Utvidelse i Oppdal eller ikke for et eller flere delområder
 - Nord for Gjevilvatnet (1560 daa)
 - Okla-Storhornet (80200 daa)
 - Gjevilvassdalen med Håmmårbekken-Kvalsjordsætra (6330 daa)
 - Utvidelse i Rindal eller ikke
 - Storbekkdalen (2630 daa)
- Områdene i Surnadal?
- Alternativt utvidelse uten endring av verneform

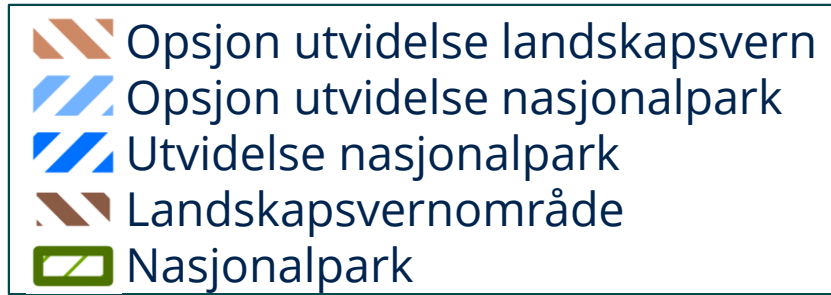

Trollheimen LVO og Innerdalen LVO i dag

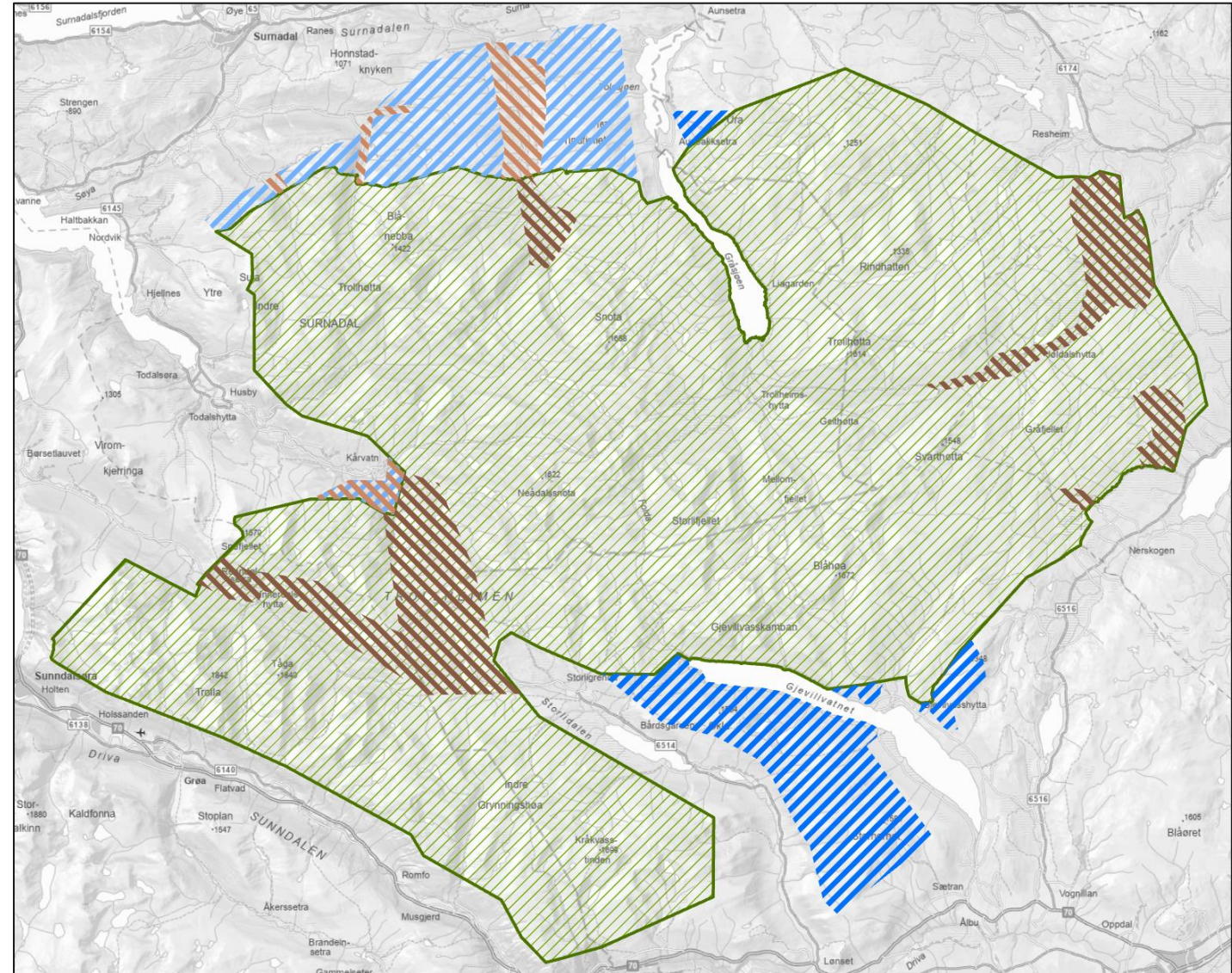
Utvidelser Trollheimen/Innerdalen

Alternativt kan all utvidelse bli landskapsvern

Forklaring opsjon utvidelse

- Inngår ikke i oppdraget frå KLD
- Dersom Surnadal kommune ønsker utvidelse kan vi ta det med i prosessen

Områder med skog

Foto: Steinar Johansen

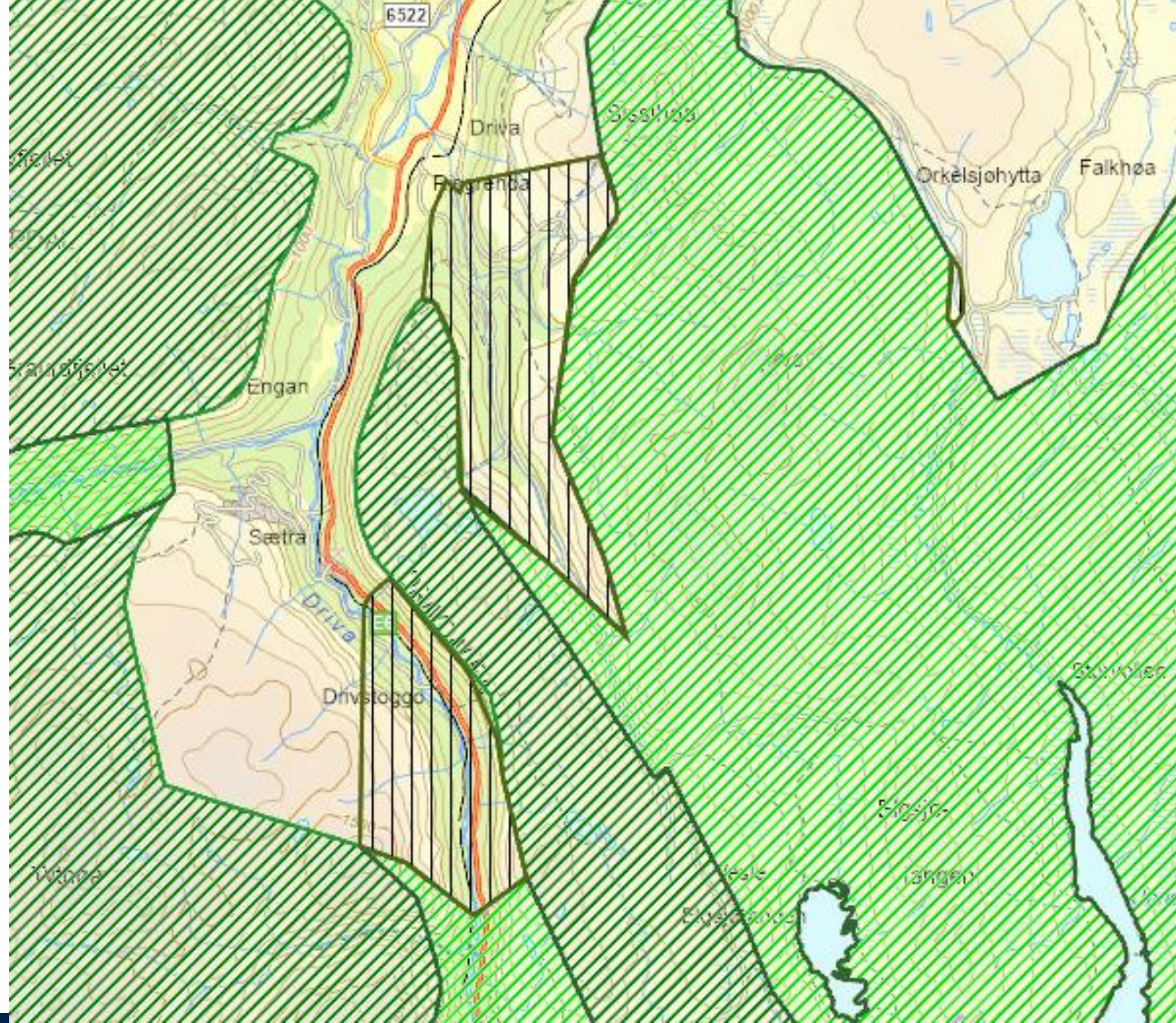
- Knutshø landskapsvernområde
 - Fra verneforskriften: *For skjøtsel og drift av skogen i området gjelder lov om skogbruk og skogvern, dog er hogst av flater større enn 3 dekar forbudt*
 - Ved en eventuell utvidelse vil mest sannsynlig tilnærmet samme tekst bli videreført
 - Trolig ikke full revidering av verneforskrift, kun tilpasset ny mal med naturmangfoldloven som hjemmelsgrunnlag
- Drivdalen landskapsvernområde
 - Fra verneforskriften: *Skogbevakste arealer opprettholdes med den treslags-sammensetning som er naturlig på stedet. Snauhogster skal ikke forekomme, og foryngelse skal skje ved å bygge på naturlig gjenvekst. Bemerkelsesverdige og dekorative trær skal ikke felles. Døde og hule stammer skal av hensyn til fuglelivet ikke fjernes. Det vil da forhandles frem en avtale mellom skogeier og staten som inneholder avgrensning av området.*
 - Aktuelt med sammenslåing av Drivdalen, Kongsvold og Hjerkin landskapsvernområder og full revidering av verneforskrift

Hva er skog?

Utgangspunkt: Grunnkartet
(f.eks. Norgeskart.no, eller mer
avansert: Kilden.nibio.no)

AR5, AR50, SR16, flyfoto

Kratt og enkeltrær er ikke
skog

Erstatning – generelt prinsipp

- Erstatningen omfatter økonomisk tap knyttet til skog og eventuelt andre tap som følge av at vernet medfører vanskeliggjøring av en igangværende bruk på det aktuelle arealet, jf. nml § 50.

Erstatning - skog i landskapsvernområde

Foto: Asbjørn Børset

- Restriksjonsnivået i verneforskrift avgjørende
 - Moderat skogdrift tillatt i dag
- Lavere erstatning enn i nasjonalpark
- Innenfor eksisterende landskapsvern er erstatning allerede utmålt, ved eventuell revisjon av forskrift blir det en vurderingssak om erstatningsskjønn kan tas opp på nytt.

Utvidelse av landskapsvernområdene

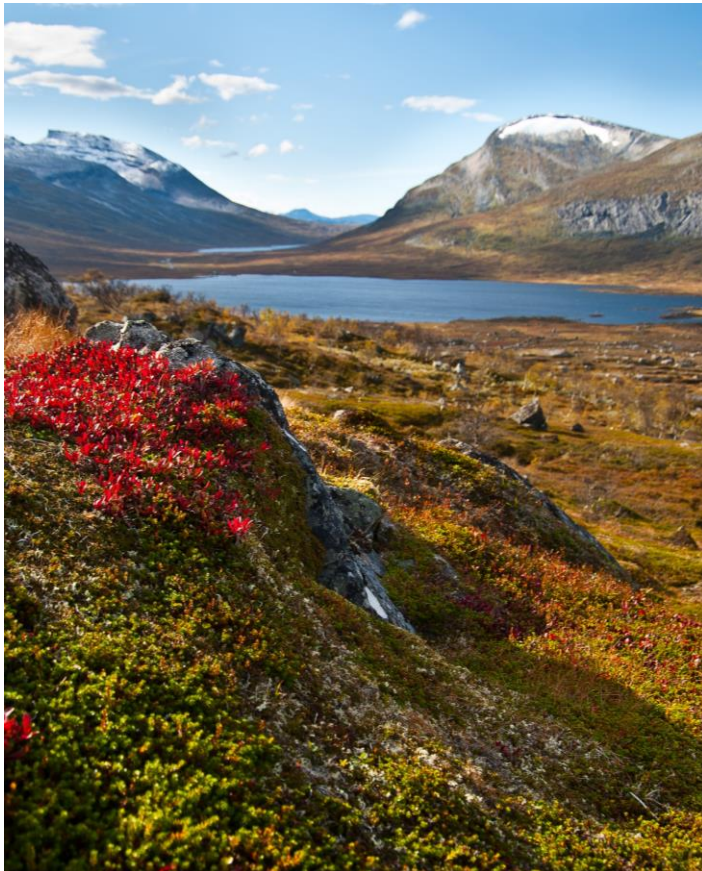

Foto: Morten Gåsvand

Hvilke konsekvenser vil dette ikke få?

- Eventuelle endringer vil ikke være til hinder for bruk av området til beite
 - Gjelder for all beitebruk
- Ingen konsekvenser for jakt, fangst og fiske
 - Jakt, fangst og fiske kan drives i samsvar med de lover og regler som til en hver tid gjelder
- Ingen konsekvenser for rowiltforvaltningen
 - Verneforskriften regulerer ikke rowiltforvaltningen
- Motorisert ferdsel reguleres også i dagens landskapsvernområde, og praksisen og dagens restriksjonsnivå vil ikke endres
 - Men utvidelsesområdene få samme praksis som resten av verneområdet
- Vedlikehold av bygninger
- Større muligheter til å regulere organisert ferdsel

Kunnskapsgrunnlag og kartlegging

Foto: Inge Hafstad

Hvilke konsekvenser vil dette få?

- Vi vil vurdere kunnskapsgrunnlag for en verneprosess og behovet for kunnskapsinnhenting og kartlegging for de områdene der det er lokal aksept. Dette inkluderer blant annet:
 - Kartlegging av rettighetshavere
 - Konsekvensene for rettighetshavere (herunder konsekvenser for beitenæringen)
 - Om det er behov for kartlegging av brukerinteresser
 - Konsekvensene for brukerinteressene
 - Om det er behov for kartlegging av naturverdiene
 - Annet som en følge av innspill fra kommunene, grunneiere, brukerinteresser mv.
- Vil være en del av vår tilrådning til Miljødirektoratet

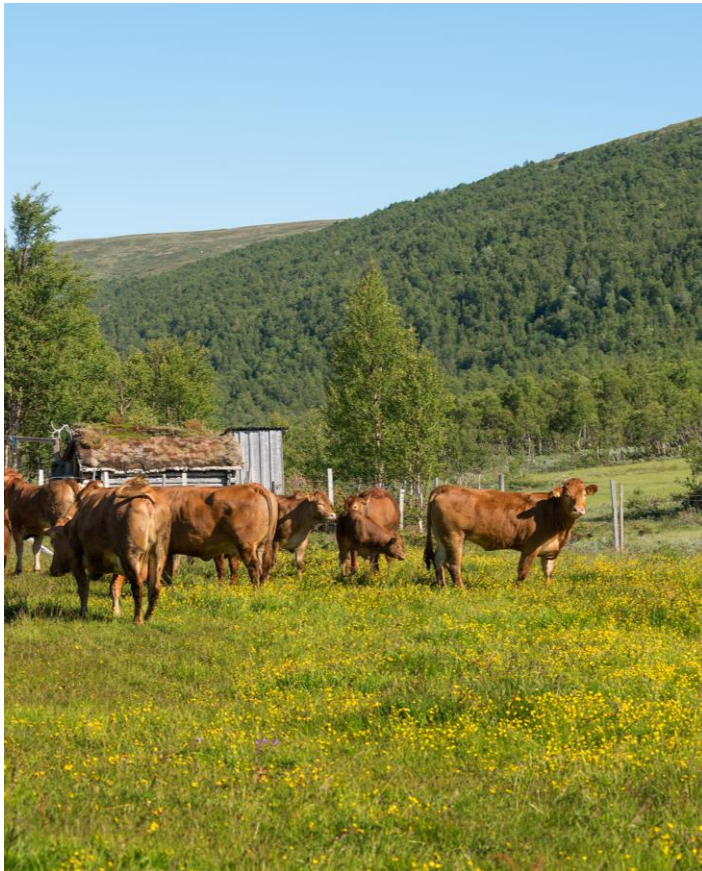
Konsekvenser av utvidelser

- Vernet areal øker, noe som vil gi verneområde(ne) større robusthet
- Forvaltningsmyndigheten vil fortsatt ligge til nasjonalparkstyret
- Hvis det startes en prosess med å utrede utvidelse av Drivdalen LVO
 - Utrede sammenslåing av de tre landskapsvernområdene Drivdalen, Kongsvold og Hjerkins

Økonomiske virkemidler i verneområdene

- Nasjonalparkstyrets tiltaksmidler – skjøtelsesmidler
 - slått og beite
 - tilrettelegging for drift av arealer
 - hogst, hindre gjengroing
 - Informasjon
- Eksempler:
 - Åmotan-Grøvudalen LVO
 - Hoem i Eikesdalsvatnet LVO
 - Grimsdalen (Rondane-Dovre)

Bevaring av verdifull natur – prosess i 2024

Foto: Steinar Johansen

- Kommunen skal i første omgang ta stilling til om det skal åpnes opp for en prosess med sikte på utvidelse av landskapsvernområdene
 - Ja eller nei til å innhente kunnskap slik at eventuelle konsekvenser med utvidelse kan utredes
 - Kan fortsatt si nei til utvidelse etter at saken er utredet og har vært på offentlig høring
- Hvis det ikke er lokal aksept for utvidelse vil dagens vernegrenser og verneforskrift bli som i dag for landskapsvernområdene

Bevaring av verdifull natur – prosess i 2024

- Prosess i 2024
 - Arbeidsmøte(r) mellom forvalterne for Dovrefjell og SFTL
 - Orienterer Dovrefjell nasjonalparkstyre
 - Dialogmøter
 - Grunneiere
 - Organisasjoner
 - Avklare med berørte kommune
 - Brev til berørt kommune med påfølgende møte
 - Møter med kommunen hvis ønskelig
 - Orienterer Oppdal kommunestyre 30. mai

Bevaring av verdifull natur – prosess i 2024

Foto: Steinar Johansen

- Prosess i 2024
 - Gå igjennom innspill fra kommunen
 - Kommunen har frist til 1. november 2024
 - Vurdere kunnskapsgrunnlag for en verneprosess og behovet for kunnskapsinnhenting og kartlegging for de områdene der det er lokal aksept.
 - Sende tilrådning til Mdir (frist 31. desember)
 - Starte verneplanprosesser for aktuelle områder hvis det er lokal aksept for bevaring av verdifull natur - nasjonalpark (2025)

Bevaring av verdifull natur – Trollheimen

Foto: